

Franjo Frančič

Sporočilo sončnic nebu

IZVIRNA IGRA ZA OTROKE

Sporočilo sončnic nebu

IZVIRNA IGRA ZA OTROKE

OSEBE: Biba, mama, oče, babica

1. prizor

BIBA: (najprej v postelji, nato v hiši, ustavi se pred vrati dnevne sobe)

Ime mi je Biba, stara sem enajst let in sem najsrečnejši človek na tem planetu.

Seveda me lahko vprašate: zakaj ?

To je malo daljša zgodba in od srca upam in si želim, da ji prisluhnete.

Življenje je čudež, jutra so čudež, večeri, sanje, pisma, besede so čudež.

Morje je čudež, moja babica je čudež.

Znova mi rastejo lasje. Mar ni to največji čudež? No, zame so največji

čudež sončnice. Povedala vam bom zakaj.

Ne morem se odločiti, samo, meni so sončnice rešile življenje.

Bila hladna zimska noč in poslušala sem očeta in mamo, kako se prepirata.

2. prizor

(prepir očeta in mame)

MAMA:

Prosim te, ne odhajaj zdaj, prosim te, stoj ji ob strani, glej, komaj sva si za silo uredila hišo.

OČE:

Ne odhajam zaradi hiše, zaradi naju! Nič več ni ostalo, samo pogorišče, lahko to sprejmeš?

MAMA:

Lahko ti, kaj pa Biba, veš, da naju oba krvavo potrebuje?

OČE:

Saj bom hodil vsak dan k njej, dobro veš, kako rad jo imam!

(nevihta)

3. prizor

(Biba in babica v njeni sobi)

BIBA:

Bila je sivina zime, ležala sem v svoji postelji in se zaman trudila zaspati.

Ni bilo samo to, da se oče in mama prepirata, tega sem bila že vajena.

Bila je ena od noči, ko sem se vrnila iz bolnice.

BABI:

Kaj zaklad moj, videla boš, vse bo še v redu.

BIBA:

Če ne bi bilo nje, bi se vrnila nazaj v bolnico. Ker je bilo težko, da se skrijem vase, da zatajim strah, ki me je dušil.

Zaradi terapije sem ostala brez las, zaradi strahu brez sna.

BABI:

Draga moja Biba, misli na kaj lepega, ko sanjaš ali bediš!

Samo jaz bi rada živel! bi najraje zakričala.

4. prizor

(glasno)

BIBA:

Pa nisem. Morda se je zgodilo že prej, ko sem se skrila vase.

Samo, potem so prišle omedlevice, bilo je, kot da bi stopila v ledeno pokrajino tišine. Tipiš, iščeš in se v joku zbudiš.

Takrat pa, prvo noč, ko sem se vrnila domov, sem sanjala sončnice.

Bilo je nešteto, na stotine, tisoče sončnic, ki so žarele sredi pokrajine.

Objela sem jih, se jih dotikala, govorila sem jim:

BABI:

Saj bo še vse v redu, saj bo!

BIBA:

Če si otrok, ni nič lažje, manj razumeš, a zato več čutiš. In ko več čutiš, bolj boli.

5. prizor

BIBA:

Pet let mi je bilo, ko se posadila svetleče kovance v zemljo. Resnično sem verjela, da bo zrastle grmovje ali drevo, polno svetlečih se kovancev.

BABI:

Kdor ne verjame, nič ne dobi.

BIBA:

Še sreča, sem pomislila že takrat, da imam njo.

Ker, res sem imela svojo sobo, celo svojo televizijo, a mnogokrat zvečer oče in mama nista imela časa, da bi se pogovarjala z menoj. Kot da bi bila stena.

6. prizor (zvečer, oče, mama, ne vzameta si časa)

BIBA:

Oči, bi mi prebral slikanico?

OČE:

Kaj je kasete že konec?

BIBA:

Vrata moje sobe so bila odprta. To je bilo tik pred malo šolo in oba sta imela navado, da sta mi vrtela risanke na videu. Morda zato, ker

sta bila utrujena, morda zato, da sta imela mir pred menoj.

A lahko rečem, da sem se trudila, da sem bila mirna in pridna, da me včasih veliko večerov sploh ni bilo opaziti .

7. prizor

BIBA:

Ne vem, kako daleč nazaj lahko seže spomin otroka, končno, komaj enajst let mi je, a mnogih dogodkov se dobro spominjam. Vem, da sta takrat oče in mami gradila našo veliko hišo z osmimi sobami. Velikokrat sem se spraševala, čemu tako velika hiša, čemu dve garaži in tako veliko betona. Jaz sem, odkar pomnim, ljubila rože in zelenje, zame so bili najsrečnejši dnevi, ko so odšla k babici. Živela je v stari hišici z velikim vrtom. To vam je bil najlepši vrt na svetu. V februarju so naprej pokukale trobentice, telohi, zvončki in podleski. Kmalu zatem mimoze in narcise. Nato je sledil val prelepih tulipanov, hijacint in kmalu so belo zacvetele češnje. To vam je bil rajski rožni vrt.

(vzdih)

Torej, kje sem ostala? Da, v tistih časih sta imela oče in mami veliko skrbi.

Velika hiša, veliko stane. In zato je treba denarja. In je tako, da večina ljudi za denar stori prav vse. Celó pozabi na svoje otroke.

Ker takrat, dobro se spominjam, sem se pričela zapirati vase.

8. prizor (mama in Biba)

BIBA:

Mami, zakaj nimam bratca in sestrice?

MAMA:

Oh draga Biba, saj si v vrtcu, dovolj družbe imaš.

BIBA:

Samo mami, to ni enako?!

MAMA:

Oh Biba, morda ga bomo kupili kdaj kasneje, zdaj sem pa tako zbita, tako utrujena, da komaj stojim pokonci.

BIBA:

Samo jaz se nimam s kom igrati?

(vzdih)

BIBA:

Ni me poslušala, usedla se je pred televizijo in buljila, buljila.

9. prizor (oče in Biba)

BIBA:

Očka, sploh nimam prijateljev

OČE:

Draga moja Biba, kmalu boš šla v malo šolo in imela boš ducat prijateljev.

BIBA:

Samo jaz jih hočem zdaj, hočem jih danes.

OČE:

Biba moja, je rekel, tako sem zdelan, prosim te.

(vzdih)

BIBA:

Samo to je rekel in sedel k mami, brez besed sta skupaj buljila v televizijo.

10. prizor (brnenje televizije, branje pročil)

BIBA:

Prav obsedena sta bila s tem ekranom. Kmalu sem ga dobila sama in v začetku je bilo fino. Buljiš in buljiš in ne misliš na nič. Niti ne veš, kaj gledaš, samo gibljive slike in glasovi. A čas gre mimo, postaneš utrujen in greš resnični zbit spat.

11. prizor (oče, mama, Biba doma)

BIBA:

Mami, se greva domino?

MAMA:

Biba moja, ne zdaj, toliko opravkov imam!

BIBA:

Očka, bi se šel z mano igrat "Ugani, kdo je"?

OČE:

Biba, prosim te, oprosti mi, samo toliko dela me še čaka.

BIBA: (vzdih)

Pa saj ne rečem, da me nista imela rada, tista leta, o ne. Samo tako malo časa sta mi poklonila, eno pravljico na mesec.

Prosim vas lepo, kaj je to ena pravljica na mesec za šestletnega otroka?

In potem mi ni ostalo drugega, kot da sem se naredila, da me ni.

Na srečo pa je ob sobotah prihajala babi ali pa sem šla jaz k njej.

Babi je imela zmeraj čas.

12. prizor (babica in Biba)

BABI:

Kaj je Biba, ne bulji v to televizijo, pridi, greva na vrt posaditi rožice.

BIBA:

In sva šli. Babi je toliko tega vedela. Pokazala mi je sivo grlico, taščico, šojo, malega lazarja. Pokazala mi je, kako zrahljaš zemljo, kako jo pognojiš in pripraviš na setev.

13. prizor (mama in Biba, Biba sadi sončnice)

BIBA:

Bilo mi je šest let, ko sva šli z mamo v trgovino. Prosila sem jo, da mi kupi vrečko semen sončnic. To so bile male, zlate in s črnim robom narisane rožice za na vrt.

MAMA:

Sončnice, le kaj boš z njimi ?

BIBA:

Kaj le, posadila jih bom in občudovala.

(glasba)

BIBA:

In tako sem pod svoje okno nanosila prsti, razrahljala sem jo in posadila semena sončnic. Zalivala sem jih in z veseljem pričakala prve lističe. Potem pa, katastrofa! Mama je ravno z detrgentom umivala stopnice in to strupeno kemijo zlila po mojih rožicah. Še isto popoldne je oče nenamena zložil na moj vrt vreče s cementom.

(otroški jok)

Jokala sem kot toča. Nisem in nisem se mogla potolažiti niti potem, ko

sta mi prinesla veliki cvetlični lonček s sončnico.

BIBA: (togotno)

Samo to ni moja sončnica, hočem svoje sončnice, sem hlipala.

(udarec na boben)

(glasno) Takrat sem prvič resno zbolela.

14. prizor (Biba je bolna)

BIBA:

Bile so turobne sanje o deželi ledu, kjer se ljudje komaj kaj pogovarjajo med seboj. Večino dni ždijo pred ekrani in buljijo v gibljive slike. V tej deželi ni bilo zelenja in rož.

BABI:

Srček moj, me je prebudil babičin glas, saj si čisto zakuhala.

BIBA:

In glej ga zlomka, takrat so se vsi vrteli okoli mene. Vzeli so si čas, mi brali pravljice, se pogovarjali z mano.

Rekla sem si: Biba, najboljše, da ves čas ostaneš bolna!

In tako sem bila velikokrat navidezno bolna, da sta me oči in mami bolj opazila. Ker babi je bila ves čas krasna.

15. prizor (mama, oče in Biba)

BIBA:

Po tisti katastrofi s sončnicami, ki niso nikdar zacvetele, sem si zaželela imeti kakšno živalco.

BIBA:

Mami, sem rekla, če že ne morem imeti bratca ali sestrice, bi rada imela

vsaj kužka?

MAMA:

Biba, draga moja, kam pa naj s psom, niti ne dopust ne moreš, veš žival je ena sama skrb.

BIBA:

Očka, mama je rekla, da ne smem imeti psa, dovoli mi, da imam vsaj muco?

OČE:

Oh Biba moja, kaj bi z muco? Glej, naša hiša je nova, ni miši, pa tudi muca povsod pušča dlake.

BIBA:

Samo jaz nisem človek, ki bi se tako hitro vdal. Poskušala sem še s kanarčkom in papigo, morskim prasičkom, zajčkom, pa se nista omehčala.

(glasno, obema)

Končno, sem zmagoslavno vzkliknila: tropska želvica!

Mali tropski želvici nista mogla očitati, da ju bo karkoli motila.

(glasba)

BIBA:

To ni zahtevna živalica, dvakrat na teden ji menjaš vodo, niti pogovarjati se ni treba z njo, ne pušča dlake in lahko jo vzameš na dopust.

BIBA: (glasno, obema)

Niti opazila je ne boste, tako pridna bo kot jaz!

(glasba)

In tako sem dobila tropsko želvico Kasandro, rdečih učk in zelenega oklepa.

To se je zgodilo tik pred vstopom v prvi razred.

16. prizor (napetost in prepiri med očetom in mamo)

BIBA:

Tiste čase se očka in mami še nista redno in tako hrupno prepirala, kot sem že rekla, ker je bilo veliko skrbi in sta imela malo časa za prepire. Seveda tudi zame. Včasih sem ju opazovala, kako se kot sence pomikata drug mimo drugega.

In takrat mi ni ostalo drugega, kot da sem navidezno zbolela.

Drugič spet, sem opazila, da se sovražno gledata in zariplo kričita:

(udarec na boben)

OČE (kriči, mami)

Kaj hočeš od mene?

MAMA: (glasno)

Nič, nič, samo to, da me opaziš, da vidiš, da sem!

BIBA:

Potem sta le videla, da stojim tam in ju opazujem.

OČE:

Stokrat sem ti rekel, da se ne prepiraj pred otrokom!

MAMA:

Zakaj ne, naj sliši, naj!

(udarec na boben)

BIBA:

Nisem razumela zakaj gre, samo potem je sledil tihi teden, ko nista govorila drug z drugim.

17. prizor (Biba v vrtcu)

BIBA:

V tistih časih sem ravno drugo leto hodila v vrtec. Prav nič nisem uživala.

Tovarišice so se sicer trudile, a bilo smo kot ovčice. Veliko ovčic so natrpali v malo sobico. In potem smo risali. Vsi hiše. In potem smo vsi delali čestitke.

Ali pa maske. Ali pa smo se v vrsti odpravili na sprehod in smo ves čas poslušali: to moraš, ono ne smeš, daj to, daj ono!

18. prizor (sanjarjenje in babica)

BIBA:

Saj sem imela prijateljice, samo vedno je bilo toliko gneče in kričanja.

Veliko raje sem bila z babico, ki mi je prebirala vsak dan po eno poglavje Pike Nogavičke. Kako se je naselila z opico Fickom v vili Čira Čara. Kako je opravila z tovarišicami, tatovoma, policajema. Kako je spala z nogami na vzglavniku in si je tako rada izmišljala in lagala . O njenem očetu, o Anici, Tomažu in šoli, o otoku Tuka Taka. O prijateljstvu. Kolikokrat sem si zaželela, da bi jo resnično srečala, to močno in čudežno deklico, ki je zmoгал živeti sama. Ker v resnici otroci ne moremo živeti sami. Ker v resnici je tudi Pika pogrešala mamico in svojega očeta zamorskega kralja .

(vzdih)

In pravljice so eno, življenje pač nekaj drugega. Samo, silno sem uživala, ker babi je brala počasi, z občutkom.

(babici)

Babi, ti si zadnji človek na tem planetu, ki se mu ne mudi in ne kričiš.

BABI:

Saj ni tako hudo, draga moja Biba.

(udarec na boben)

BIBA:

A postajalo je vse hujše.

19. prizor (Biba gre v šolo)

BIBA:

V jeseni sem pričela obiskovati prvi razred bližnje osnovne šole. Staršem je končno uspelo, da sem skupaj z njima po ure buljila v televizor, ne da bi vedela, kaj pravzaprav gledam. Včasih sta se zaradi pozne ure spomnila, da ni v redu, da gledam vse te slike nasilja, krikov, pretepov, groze.

OČE, MAMA:

Premajhna si še, to ni zate, lepo v svojo sobo, zdaj si ja šolarka.

BIBA:

Samo, za njune prepire, ki so postali stalni, pa nisem bila premajhna.

No, naložili so mi sto kilogramov težko torbico na rame in z babi sva šli prvič v šolo. Enako, kot me je motila množica v vrtcu, mi ni bilo nič blizu vsa ta množica kričečih otrok. Kot v kakšni slabi risanki. Nato so nas posedli, nato so nam povedali, kaj smemo in kaj ne, in nam naložili prve naloge. Nato so nam rekli, da pridni gredo naprej, slabi in tisti, ki se ne bodo učili in ubogali, pa bodo ostali zadaj. Res nisem vedela, kaj pomeni to, zadaj.

20. prizor (Biba in babica v bolnici)

BIBA:

Sredi te vročičnosti pa se je zgodila strašna nesreča: babi si je zlomila kolk.

Takrat sem prvič stopila v hladne prostore bolnišnice, ki je imela svoj vonj.

MAMA:

O moja mama, kaj bo zdaj z njo?

OČE:

Ne vem, stare kosti se počasi celijo ali pa se sploh ne.

BIBA: (jezno)

Ti imaš stare kosti!

(otroški jok)

BIBA:

Babi je bila čisto majhna v tisti veliki postelji.

BABI:

Biba, je rekla, saj bo še vse v redu, kopriva ne pozebe!

(glasba)

BIBA:

Takšna je moja babi, nikdar se ne vda, sončna in ljubeča.

(babici)

Samo babi, kaj bom jaz zdaj brez tebe, kdo mi bo bral pravljice?

BABI:

Nič ne skrbi, Biba, šolo imaš, naložili ti bodo toliko obveznosti, da ne boš imela prav veliko časa.

BIBA:

Samo pogrešala te bom, trikrat na dan bom hodila k tebi na obisk!

BABI:

Ne skrbi, pozdravila se bom!

21. prizor (ostri prepiri med očetom in mamo)

BIBA:

Bilo me je strah in prvi šolski meseci so minevali v pričakovanju, da se babi vrne iz bolnice. Ker, kaj bi se učila, pisati sem znala že prej, branje mi je steklo samo od sebe, ostalo pa: živ dolgčas. Morda sem preveč časa preživela pred televizijo, samo zdaj nisem mogla brez nje. Ker le tako sem lahko preslišala tiste težke besede:

OČE:

Dovolj te imam, čisto dovolj!

MAMA:

Pojdi, kar pojdi, poberi svoje cunje in pojdi!

OČE:

Le kdo bi zdržal s tabo!

MAMA:

Kaj misliš, da sem nora, da ne vem?!

OČE:

Tega ne bom poslušal!

MAMA:

Drugo imaš, drugo, vseeno ti je zame, za Bibo!

OČE:

Bibe ne mešaj zraven!

MAMA:

Kaj misliš, da naju ne sliši, ne vidi vsa ta leta?!

OČE:

Otroka pusti na miru!

(udarci na boben, vse hitreje)

BIBA:

To niso bili več prepiri, to je postajala prava vojna. Zatisnila sem si ušesa, zamižala sem, a vseeno je odmevalo: ni več, ni ni, naše družine, ni n i...

22.prizor (Biba zboli,na glas bere babičino pismo, prividi)

BIBA : (oddaljeno)

Rekla sem si: Biba, tako ne bo šlo naprej, a kaj naj storim. Bila sem čisto obupana, sredi belega dne sem zlezla v posteljo in si ponavljala:

Naj zbolim tako močno, da bosta nehala!

Iz bolnice je prispelo babičino pismo.

BABI : (bere)

Draga Biba!

Počutim sem veliko bolje, upam, da bom kmalu doma. Mami mi je povedala, da si znova zbolela, vem, da je težko, bolečine se žal ne da deliti. Poklanjam ti te misli, draga moja vnukinja.

... sinje je nebo in sončnice so v tvojih očeh,

spomnim se, kot da bi bilo včeraj, tako mala, micena si bila,

kot komet, zatopljena v svoj čarni ris, kot slap je bil tvoj smeh,

kot zaklad iz čudežnega otoka, odprla si mi dlan in srce,

ti pa si mi biserov v čas jeseni nasula, kot oaza sredi pustinje si,

kot čarovinja, kot jutra zaklad,

bodi mi dobro, draga moja Biba!

(otroški jok)

BIBA:

In ne vem, po kolikom časa sem spet jokala kot toča.

23. prizor (Biba in oče, ki se poslavlja)

BIBA: (ganjeno)

Zato, ker doma ni bilo več niti kričanja več, zato, ker je oče pakiral svoje stvari, zato, ker je mama tiho ždela v kotu in ihtela, zato, ker ni bilo več besed.

Ne, ni me pogledal v oči, ko je govoril:

OČE:

Odhajam Biba, samo med nama se ni nič spremenilo.

BIBA: (vase)

Kako more, sem si mislila, kako more?!

(udarec na boben)

BIBA:

Nisem mu odgovorila. Zaloputnila sem vrata in vključila televizor. Tam so plesali, se zvirali in peli, tam v nekem drugem svetu, ki je bil in ga ni bilo.

Enkrat bom to škatlo zagrabila in jo vrgla skozi okno, sem si obljubila.

Je pač tako, da se težave nagrmadijo skupaj, v goro, da ne vidiš več rešitve, sonca.

In takrat me je resnično bolelo, tam notri, bilo je, kot da se podira svet.

Babi v bolnici, očetov odhod, mamin obup.

MAMA: (vase)

Kaj, povej mi, mar ne premorem dovolj ljubezni, da bi ga obdržala.

(v odmevu) Uboga Biba, ubogi otrok, še sreča, da ne razume vsega!

(udarec na boben)

BIBA:

A sem presneto dobro razumela. Čutila. Ne samo to, da je življenje zavilo v temno ulico, to, da odraslim ne moreš verjeti na besedo.

In takrat je res bolelo, notri, močno, močno!

Ko je prišel prvič, sem se zaklenila v sobo in nič ni pomagalo njegovo prepričevanja. Nisem mu verjela več, pa pika!

24. prizor (Biba v bolnici)

BIBA (oddaljeno):

Kmalu zatem so me prvič odpeljali v bolnico. V meglici sem videla obraze, ki so me režeče pozdravljali, slišala sem sireno in mavrične barve, ki so se utapljale v temi.

Samo potem je prvo soboto prišla babica na berglah in bilo je, kot da je znova sonce posijalo v moje življenje

BABI:

Biba misli na kaj lepega, misli na sončniceeeee!

BIBA:

Ni mi bilo vseeno, vse tiste dneve, mesece, ki so se zavlekli v leta. Vse tiste dni in noči, vse prihode in odhode izza zidov stare bolnice. Ni bilo lahko, ne zame ne za tiste, ki so mi blizu.

A spoznala sem, da so ljudje v bistvu dobri.

Spreminjala sem se sama in spreminjali so se drugi.

25. prizor (Biba bolnici, pred ozdravitvijo)

Večino šolskih obveznosti sem opravila kar v bolnici. Morda je bil najhujši dan, ko sem izgubila vse svoje lase. A videla sem, da drugi otroci trpijo še bolj.

Videla sem, kako je mami postala resna in močna. Videla sem solze v očetovih očeh. Videla sem babi, ki mi je vlivala moč.

BABI:

Malo, še malo in Biba, zmagali bomo!

BIBA:

In jaz sem noč za nočjo, sanjala sončnice. Stotine, tisoče sončnic, ki bi morale zrasti pod mojim oknom. Sanjala sem, da sem sončnica, ki vsako jutro čaka na zlato svetlobo.

(ob glasbi, občuteno)

In tudi v resničnosti sva z babi za hišo posejali na desetine sončnic.

Neopisljivo je, kako čas zastane, kako ga ni več.

Neopisljivo je, kako lahko misel drhti in se bolečina spremeni v nekaj lepega.

Neopisljivo je, ko veslaš po morju sončnic in si govoriš:

- V redu Biba, vse bo še v redu!

26. prizor (Biba spet zdrava, sončna)

Zato zdaj vem, da je življenje čudež.

Zato zdaj vem, da so mi sončnice rešile življenje.

(glasba)